

ДОШКІЛЬНА ОСВІТА

УДК 378:373.2.011.3-051]:81'233-029:75

DOI <https://doi.org/10.32782/2410-2075-2026-22.8>

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ХУДОЖНЬО-МОВЛЕННЕВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

БЕРЕЗОВСЬКА ЛЮДМИЛА ІВАНІВНА

доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри теорії і методики дошкільної освіти
Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К.Д. Ушинського»
lydunya@gmail.com
orcid.org/0000-0002-3032-7261

***Анотація.** У статті обґрунтовано актуальність проблеми підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти до організації художньо-мовленнєвої діяльності дітей дошкільного віку в умовах модернізації освітньої галузі. Проаналізовано зміст освітніх компонентів, що забезпечують формування методичної компетентності здобувачів спеціальності «Дошкільна освіта», виявлено їхню варіативність у різних закладах вищої освіти та недостатню узгодженість із сучасними вимогами Державного стандарту дошкільної освіти. Розкрито теоретичні засади художньо-мовленнєвої діяльності як інтегрованого феномену, що поєднує мовленнєву, художню, театралізовану та творчо-імпровізаційну активність дитини. Визначено структурні компоненти зазначеної діяльності та обґрунтовано її значення для формування мовленнєво-комунікативної та мистецької компетентностей дітей дошкільного віку.*

У роботі акцентовано на необхідності системного оновлення змісту професійної підготовки майбутніх вихователів засобами інтеграції класичної та сучасної дитячої літератури, послідовне вивчення художніх творів у хронологічному та тематичному контексті, впровадження інноваційних методів роботи з текстом та його багаторівневого аналізу. Наголошено на важливості формування у здобувачів освіти вмінь здійснювати змістовий, композиційний, образний і мовний аналіз творів, добирати педагогічно доцільні форми та методи роботи з урахуванням вікових особливостей дітей.

За результатами опитування здобувачів освіти виявлено достатній рівень обізнаності з класичною дитячою літературою та недостатню представленість знань про сучасний український літературний процес, що зумовлює потребу вдосконалення літературної підготовки. Обґрунтовано перспективні напрями подальших досліджень, пов'язані з емпіричним аналізом ефективності підготовки майбутніх вихователів та визначенням шляхів упровадження інноваційних форм організації художньо-мовленнєвої діяльності в освітній процес закладів дошкільної освіти.

***Ключові слова:** художньо-мовленнєва діяльність, професійна підготовка, майбутні вихователі закладів дошкільної освіти, дитяча література, літературна освіта, методична компетентність, словесна творчість, аналіз художнього твору, мовленнєво-комунікативна компетентність.*

Постановка проблеми. Підготовка майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти до організації художньо-мовленнєвої діяльності дітей дошкільного віку є важливим складником професійної освіти фахівців спеціальності А2 «Дошкільна освіта». У сучасних умовах реформування освітньої галузі особливої актуальності набуває проблема оновлення змісту фахових методик та освітніх компонентів, що забезпечують формування

методичної компетентності здобувачів освіти у процесі організації художньо-мовленнєвої діяльності дітей дошкільного віку.

Аналіз освітніх програм підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти засвідчує, що освітні компоненти, пов'язані з методикою розвитку мовлення, дитячою літературою, організацією художньо-мовленнєвої діяльності, представлені в навчальних планах різних закладів вищої

освіти нерівномірно. Відрізняється назва освітніх компонент, кількість аудиторних годин, логіка структурування змісту, співвідношення теоретичної та практичної підготовки. Відсутність єдиного цілісного підходу до визначення змісту та результатів навчання ускладнює забезпечення належного рівня професійної підготовки майбутніх вихователів до організації художньо-мовленнєвої діяльності дітей дошкільного віку.

Проблема розроблення нових підходів до вдосконалення змісту та технологій професійної підготовки майбутніх вихователів у зазначеному напрямі залишається актуальною та потребує оновлення навчально-методичного забезпечення, узгодження теоретичних засад із сучасними вимогами Державного стандарту дошкільної освіти [6], посилення практико-зорієнтованого складника підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Проблема художньо-мовленнєвої діяльності розглядалась ученими в контексті її змісту, структури та методики організації в закладі дошкільної освіти [2; 5]. Ученими визначено компоненти художньо-мовленнєвої компетентності дітей дошкільного віку, розроблено критерії та показники її сформованості, обґрунтовано педагогічні умови ефективної організації роботи з дітьми дошкільного віку. У наукових розвідках А. Богуш, Л. Березовської обґрунтовано значення художнього слова як провідного засобу мовленнєвого розвитку дітей дошкільного віку, підкреслено необхідність спеціальної методичної підготовки майбутніх вихователів до роботи з художніми творами [1]. Н. Гавриш акцентує увагу на необхідності формування в майбутніх вихователів умінь організовувати різні види художньо-мовленнєвої діяльності, як-от: слухання й аналіз художніх текстів, переказ, інсценізацію, словесну творчість [4].

Водночас, незважаючи на вагомий науковий напрацювання, означена проблема потребує подальшого дослідження з урахуванням сучасних інноваційних освітніх технологій, оновлення змісту й методів підготовки майбутніх вихователів до організації художньо-мовленнєвої діяльності дітей дошкільного віку.

Метою статті є теоретичне обґрунтування та конкретизація особливостей підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти до організації художньо-мовленнєвої діяльності дітей дошкільного віку; визначення шляхів удосконалення змісту й методичного забезпечення означеного процесу.

Виклад основного матеріалу. Відповідно до положень Державного стандарту дошкільної освіти [6] однією із ключових компетентностей дитини дошкільного віку визначено мовленнєво-комунікативну компетентність, яка забезпечує розвиток здатності дитини ефективно користуватися мовленням як засобом пізнання, самовираження та взаємодії з оточенням, формування культури спілкування. Розвиток означеної компетентності передбачає системну та цілеспрямовану організацію освітнього процесу, в якому інтегруються різні види мовленнєвої діяльності, збагачується словниковий запас, удосконалюються граматичні конструкції, формуються навички діалогічного й монологічного мовлення. Особлива увага приділяється створенню мовленнєвого середовища, що стимулює активність дітей, їхню ініціативність у спілкуванні та здатність висловлювати власні думки, почуття й судження.

Важливим складником мовленнєво-комунікативної компетентності є формування культури роботи з художньою літературою, розвиток інтересу до книги як джерела знань і засобу емоційно-естетичного впливу. У процесі ознайомлення з літературними творами діти опановують уміння аналізувати зміст, висловлювати ставлення до прочитаного, інтерпретувати події та вчинки персонажів, що сприяє поглибленню їхнього мовленнєвого й когнітивного розвитку. Розвиток зазначених умінь інтегрується із формуванням мистецької компетентності, яка передбачає здатність дітей сприймати художні образи й твори мистецтва, активно виявляти себе у мистецькій діяльності, генерувати творчі ідеї та створювати естетично організований життєвий простір. Метою мистецького освітнього напрямку є формування в дітей естетичного ставлення до довкілля, розвиток обізнаності щодо специфіки різних

видів мистецтва, а також підтримка здатності до самовираження різноманітними художніми засобами у процесі реалізації творчого задуму. Окремо підкреслюється здатність педагога організувати й координувати художньо-мовленнєву діяльність дітей у процесі освітньої роботи з дітьми [6].

Відповідно до положень Державного стандарту дошкільної освіти України [6], результатами навчання за мовленнєво-комунікативним освітнім напрямом передбачено формування у дітей умінь самостійно обирати книгу для читання разом із дорослим та аргументувати свій вибір, прогнозувати зміст твору за назвою, оформленням та ілюстраціями, характеризувати літературних персонажів у доступній формі, створювати власні малюнки або добирати ілюстративний матеріал відповідно до змісту прочитаного, а також пов'язувати події художнього твору із власним життєвим досвідом. Окрему увагу приділено засвоєнню дітьми малих фольклорних і літературних форм та їх доцільному використанню у відповідних комунікативних ситуаціях [6].

У межах мистецького напрямку дитина дошкільного віку залучається до різних видів художньо-творчої діяльності, зокрема художньо-продуктивної, музичної та театралізованої. Важливим результатом дитини є здатність використовувати різноманітні художні засоби – лінії, форми, кольори, звуки, слова, міміку, жести, рухи тощо – для створення образів як самостійно, так і у співпраці з іншими дітьми чи дорослими.

Сутність художньо-мовленнєвої діяльності обґрунтована в наукових дослідженнях А. Богуш, яка розглядає її як інтегроване явище, що поєднує елементи художньої та мовленнєвої активності дитини. Учена трактує зазначений феномен як полікомпонентну систему, що охоплює взаємопов'язані складові: сприймання й осмислення змісту художніх творів; відтворювально-виконавчу діяльність (декламування, переказ, відповіді на запитання, бесіди за ілюстраціями, читання за ролями тощо); театралізовану діяльність (інсценізації, театральні вистави); творчо-імпровізаційні форми роботи, зокрема ігри-драматизації, сюжетно-ігрове відтворення

літературних текстів та словесно-поетичну творчість. Структура художньо-мовленнєвої діяльності, за вченою, включає когнітивно-мовленнєвий, поетично-емоційний, виразно-емоційний, оцінювально-естетичний та театральні-ігровий компоненти, які забезпечують цілісний розвиток мовленнєвої й художньої компетентності дітей дошкільного віку [2].

За Н. Гавриш, мовленнєво-творча діяльність у її вищому прояві – словесній творчості – є складником художньо-мовленнєвої діяльності поряд із такими її компонентами, як сприймання художніх творів, відтворювально-виконавська та театралізована діяльність. Учена зазначає, що мовлення бере участь на всіх етапах творчого процесу. Зокрема: у формуванні задуму, визначенні способів його реалізації, уточненні змісту, стимулюванні творчого пошуку, а також у контролі й оцінюванні результату відповідно до поставленої мети. У такому розумінні мовленнєво-творча діяльність розглядається як системоутворювальний компонент різних видів художньо-мовленнєвої активності дітей [3]. Н. Гавриш підкреслює необхідність оновлення підходів до організації освітнього процесу, зокрема зміщення акценту з традиційних занять з ознайомлення дітей із художньою літературою до більш гнучких і різноманітних форм роботи, що передбачають активне сприймання, осмислення та емоційне проживання літературних творів. Учена наголошує на доцільності розроблення технологій планування та реалізації інтегрованих занять із використанням художніх текстів; розширенні практики ознайомлення дітей із художнім словом поза межами спеціально організованої освітньої діяльності. Учена зазначає, що застосування єдиного методичного підходу не забезпечує повноцінного здійснення літературної пропедевтики та реалізації завдань літературного, мовленнєвого, інтелектуального й особистісного розвитку дітей, формування їхньої соціальної компетентності. Для досягнення максимального педагогічного ефекту, за Н. Гавриш, необхідно вибудовувати індивідуальну «партитуру» заняття для кожного твору та добирати відповідні методи й прийоми роботи з урахуванням його змісту та художніх особливостей [4].

Інтеграція художніх творів в освітній процес сприяє формуванню естетичного сприймання, розвитку мовлення та збагаченню культурного досвіду дітей. Методи оцінювання можуть включати творчі завдання за змістом твору (малювання, аплікації, драматизації), обговорення персонажів і подій, а також рефлексію за змістом прочитаного. Такі форми роботи допомагають дітям осмислювати художній зміст і засвоювати культурні цінності в активній діяльності [7]. Е. Лукас вважає, що включення наративних форм і художніх текстів в освітній процес дозволяє сприймати культуру не як окремий теоретичний матеріал, а як живий процес, що передається в досвіді взаємодії та творчому самовираженні [7]. Саме такий підхід сприяє формуванню художнього смаку, культурної ідентичності та інтересу дітей до мистецтва.

Важливими напрямками організації художньо-мовленнєвої діяльності дітей дошкільного віку є розвиток художньо-естетичного сприймання та словесної творчості. У процесі сприймання літературного твору дитина інтерпретує зміст крізь призму власного досвіду, що зумовлює індивідуальність розуміння й відтворення тексту. Під керівництвом виховательки під час аналізу твору формується чутливість до художнього слова, виразність самостійних висловлювань. Літературний матеріал спонукає до опанування нових мовленнєвих структур і слугує зразком для побудови власних творчих висловлень. Учені (А. Богуш, Н. Гавриш, Т. Котик) зазначають, що розвиток мовлення і виховання його культури передбачають цілеспрямовану роботу над збагаченням словникового запасу, граматичною правильністю, зв'язністю висловлювань, формування поетичної чутливості до образності й точності слова [2]. Словесна творчість розглядається як вища форма мовленнєвої діяльності, якій притаманні самостійність, образність і виразність [4]. З огляду на це, педагогічна робота має бути спрямована не лише на стимулювання мовленнєвої активності дітей, а й на формування здатності до усвідомленого сприймання художнього тексту. Такий підхід сприяє поглибленню сприймання літературних творів і формує

підґрунтя для подальшого літературного розвитку особистості.

Задля забезпечення повноцінного художньо-естетичного розвитку дітей у закладі дошкільної освіти реалізується елементарна літературознавча підготовка, яка ґрунтується на розумінні специфіки літератури як мистецтва слова. Дітей ознайомлюють із найпоширенішими жанрами дитячої літератури та фольклору (казка, оповідання, вірш, байка, загадка, прислів'я, колискова тощо), підводять до початкового аналізу змісту, жанрових і мовних особливостей твору. Набуті знання діти застосовують у складанні власних розповідей [2]. У процесі викладання освітньої компоненти «Методика організації художньо-мовленнєвої діяльності дітей у закладі дошкільної освіти» здобувачі першого курсу спеціальності А 2 «Дошкільна освіта» Університету Ушинського засвоюють теоретичні засади художньо-мовленнєвої діяльності, її зміст, структуру, форми та методи реалізації в освітньому процесі закладу дошкільної освіти. Особлива увага приділяється методиці роботи з художніми та фольклорними творами, організації сприймання, обговорення, переказу, інсценізації, словесної творчості, використанню різних видів мистецької діяльності як засобу розвитку мовлення дітей дошкільного віку. Практичний компонент дисципліни спрямований на формування в майбутніх вихователів умінь планувати, моделювати та реалізовувати різні форми художньо-мовленнєвої роботи з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей дітей, створювати ігрове, мовленнєво-розвивальне середовище, застосовувати сучасні педагогічні та інтерактивні технології у роботі з дітьми. Особливого значення набуває оволодіння здобувачами освіти досвіду проектування занять, інтегрованих форм роботи, ігрових та театралізованих практик, спрямованих на розвиток мовлення, творчої активності та емоційно-ціннісного ставлення дітей до художнього слова.

У межах освітньої компоненти формується вміння здійснювати педагогічний аналіз художніх текстів з позиції їх доступності, змістового наповнення та виховного потенціалу; добирати твори відповідно до віко-

вих можливостей дітей; організувати різні види мовленнєвої діяльності з урахуванням освітніх завдань і принципів наступності. Це створює передумови для усвідомленого та методично обґрунтованого використання художніх творів у практиці закладу дошкільної освіти, визначає зміст і спрямованість викладання навчальної дисципліни, зорієнтованої на формування професійних компетентностей майбутніх вихователів. У цьому контексті важливим є розв'язання низки завдань, зокрема розширення кола читацьких інтересів, літературної обізнаності здобувачів освіти, формування навичок аналізу художніх творів для дітей, поглиблення їхньої літературознавчої підготовки.

Аналіз результатів опитування здобувачів спеціальності А2 «Дошкільна освіта» щодо рівня їхньої обізнаності з дитячою літературою засвідчив достатній рівень літературної підготовки більшості респондентів. Зокрема, 75 % опитаних продемонстрували обізнаність зі змістом українських і зарубіжних народних казок, знайомі з літературними казками Шарля Перро, Ганса Христіана Андерсена, братів Грімм, творами українських авторів – Івана Франка, Лесі Українки, Т. Шевченка. Студенти також знають і називають і поетичні твори для дітей Наталі Забіли, Олени Пчілки, Марійки Підгірянки.

Водночас лише незначний відсоток опитаних респондентів (22,4 %) змогли назвати відомих українських дитячих письменників сучасності, зокрема Іван Малкович, Зірка Мензатюк, Віра Багірова, Тетяна Лисенко, Олександр Ільченко та інші, що свідчить про недостатній рівень обізнаності здобувачів освіти із сучасним українським дитячим літературним процесом та потребує поглиблення літературної підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти.

З огляду на виявлені результати, особливості ваги набуває оновлення змісту підготовки здобувачів освіти засобами інтеграції класичних і сучасних літературних джерел у систему професійного навчання, що дозволить сформувати цілісне уявлення у дітей про художній простір дитячої літератури та її педагогічний потенціал.

Забезпечення цілісного сприймання дитячої літератури можливе за умови системної організації навчального матеріалу. Однією із провідних особливостей такої підготовки є послідовне вивчення художніх творів у хронологічному та тематичному контексті – від фольклорних джерел і класичних літературних зразків до сучасних текстів. Така логіка опрацювання сприяє формуванню у здобувачів освіти розуміння еволюції дитячої літератури, її жанрового розмаїття та змін у художньо-естетичних підходах різних історичних періодів.

Наступною особливістю є цілеспрямована орієнтація вихователів на опрацювання сучасних художніх текстів із дітьми та впровадження інноваційних форм і методів роботи з ними. Системне ознайомлення здобувачів спеціальності А2 «Дошкільна освіта» із новітніми зразками дитячої літератури сприяє розширенню їхнього професійного та культурного світогляду, забезпечує розуміння тенденцій розвитку сучасного літературного процесу й специфіки сприймання художнього тексту дітьми в умовах цифровізації та трансформації освітнього середовища; формує у майбутніх педагогів здатність обґрунтовано добирати ефективні методичні інструменти, застосовувати інтерактивні технології та варіативні прийоми організації художньо-мовленнєвої діяльності з урахуванням вікових особливостей дітей і сучасних освітніх вимог.

Важливим складником методичної організації художньо-мовленнєвої діяльності є цілісний та багаторівневий аналіз дитячих творів із застосуванням різних підходів до їх інтерпретації. У практиці підготовки фахівців поширене спрощене трактування роботи з текстом, коли акцентується на визначенні його виховного значення, тематики та характеристики персонажів. Натомість такий спосіб опрацювання не дозволяє повною мірою розкрити художню своєрідність твору та його потенціал у розвитку мовлення й особистості дитини. У процесі професійної підготовки майбутні вихователі мають опанувати методику дослідження тексту на змістовому, композиційному, образному та мовному рівнях, визначати його жанрові особливості, смислові акценти та можливості використання в освіт-

ній роботі з дітьми дошкільного віку. Такий підхід сприяє формуванню у здобувачів освіти умінь аргументовано інтерпретувати художні тексти та свідомо застосовувати їх у практиці організації художньо-мовленнєвої діяльності.

Наступний напрям підготовки майбутніх педагогів передбачає посилення методичної спрямованості у процесі опанування літератури для дітей. Особливого значення набуває формування практичних умінь щодо застосування художніх текстів у освітній діяльності та їх адаптації до потреб конкретної вікової групи. Літературна компетентність фахівця визначається не лише рівнем теоретичного знання творів і здатністю здійснювати їх аналіз, а й готовністю організувати роботу з текстом у реальних умовах освітнього процесу. Означене передбачає обґрунтований добір матеріалу, використання ефективних методичних прийомів та врахування індивідуальних особливостей дітей.

У межах освітньої програми передбачено опрацювання ключових тем, спрямованих на формування професійної готовності здобувачів освіти до організації художньо-мовленнєвої діяльності дітей дошкільного віку. З-поміж них: «Теоретичні основи художньо-мовленнєвої діяльності дітей дошкільного віку», «Джерела та жанри художнього читання», «Методика роботи з усною народною творчістю та казкою», «Методика роботи з поетичними та художніми творами», «Розвиток словесної творчості та сучасні підходи до літературної діяльності в ЗДО», «Креативність педагога в системі організації художньо-мовленнєвої діяльності».

Під час проходження педагогічної практики студенти апробують традиційні та інноваційні форми роботи з художніми текстами, зокрема організацію творчого сприймання літературних творів, бесід за змістом прочитаного, театралізованих ігор, літературних вікторин, конкурсів, тематичних занять із використанням книжки як основного засобу мовленнєвого

розвитку. Доцільним є застосування методик, спрямованих на активізацію самостійного мовленнєвого висловлювання дітей та формування їхнього інтересу до художнього слова.

Важливим складником професійної підготовки є самостійна науково-дослідна діяльність здобувачів освіти, яка сприяє поглибленню теоретичних знань, розвитку аналітико-критичного мислення та формуванню вмій досліджувати проблеми організації художньо-мовленнєвої діяльності дітей дошкільного віку. Така робота передбачає аналіз сучасних підходів, виявлення ефективних педагогічних практик і визначення шляхів удосконалення мовленнєвого розвитку дітей дошкільного віку.

Висновки. Підсумовуючи викладене, зазначимо, що сучасна література для дітей характеризується тематичним і жанровим різноманіттям, що зумовлює її значний педагогічний потенціал у контексті освітнього процесу. Вона відображає актуальні соціокультурні процеси, сучасні ціннісні орієнтири та особливості світосприйняття дитини, забезпечуючи можливість формування у здобувачів освіти цілісного уявлення про художній простір дитячого читання. Використання таких творів у професійній підготовці майбутніх вихователів сприяє розширенню їхнього літературного світобачення, розвитку аналітичних умінь та формуванню здатності обґрунтовано добирати художні тексти відповідно до вікових особливостей дітей і завдань освітньої діяльності.

Перспективним напрямом подальших досліджень є проведення емпіричного аналізу, що дозволить ґрунтовніше дослідити сучасний стан підготовки майбутніх вихователів до організації художньо-мовленнєвої діяльності, визначити рівень сформованості їхніх професійних компетентностей у роботі з художніми текстами, окреслити особливості застосування інноваційних форм і методів в освітньому процесі закладу дошкільної освіти.

ЛІТЕРАТУРА

1. Богуш А. М., Березовська Л. І. Творче самовираження дошкільників у художньо-мовленнєвій діяльності : монографія. Одеса : М. П. Черкасов, 2008. 203 с.
2. Богуш А., Гавриш Н., Котик Т. Методика організації художньо-мовленнєвої діяльності дітей у дошкільних навчальних закладах : підручник для студентів вищих навчальних закладів факультетів дошкільної освіти. Київ : Видавничий дім «Слово», 2006. 304 с.
3. Гавриш Н. В. Розвиток мовленнєво-творчої діяльності в дошкільному віці : автореф. дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.02 – теорія і методика навчання (українська мова). Одеса, 2000. 26 с.
4. Гавриш Н. В. Розвиток словесної творчості дітей як педагогічна проблема. *Науковий вісник Південноукраїнського державного педагогічного університету ім. К. Д. Ушинського*. 2000. Вип. 12. С. 5–12.
5. Монке О. С. Особливості сприймання дітьми змісту художніх творів. *Науковий вісник Південноукраїнського державного педагогічного університету ім. К. Д. Ушинського*. 2000. Вип. 12. С. 26–30.
6. Про затвердження Державного стандарту дошкільної освіти : постанова Кабінету Міністрів України від 26.11.2025 № 1557. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1557-2025#Text> (дата звернення: 12.03.2026)
7. Lucas E. Exploring the role of children's literature in fostering artistic appreciation and preserving cultural heritage in early education. *QIT Press – International Journal of Literature and Arts (QITP-IJLA)*. 2025. Vol. 5, Issue 1. P. 1–5. URL: https://qitpress.com/articles/QITP-IJLA/VOLUME_5_ISSUE_1/QITP-IJLA_05_01_001.pdf (дата звернення: 15.03.2026)

PREPARING FUTURE PRESCHOOL EDUCATORS TO ORGANIZE ARTISTIC AND VERBAL ACTIVITIES OF PRESCHOOL-AGED CHILDREN

BEREZOVSKA LIUDMYLA IVANIVNA

Doctor of Pedagogical Sciences, Professor,

Head of the Department of Theory and Methods of Preschool Education

The state institution "South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky"

Abstract. Introduction. *The article substantiates the relevance of preparing future preschool educators for the organization of artistic and speech activities of children in preschool age within the context of modernization of the educational sector. The study addresses the challenges of ensuring methodological competence among students of the "Preschool Education" program, highlighting inconsistencies in the content of educational components across different higher education institutions and their insufficient alignment with the current requirements of the State Standard of Preschool Education in Ukraine. Theoretical foundations of artistic and speech activity are examined as an integrated phenomenon that combines verbal, artistic, theatrical, and creative-improvisational activity of the child. The structural components of such activity are defined, and its significance for the development of speech-communicative and artistic competencies of preschool children is justified.*

Purpose. *The study aims to analyze the content of professional training for future preschool educators, identify gaps in literary and methodological preparation, and substantiate approaches for integrating classical and contemporary children's literature into educational practice. Special attention is given to the formation of students' ability to conduct semantic, compositional, figurative, and linguistic analysis of literary works, select pedagogically appropriate methods and forms of work, and consider the age-specific characteristics of children in the educational process.*

Methods. *The research employed a combination of theoretical analysis, literature review, and empirical survey methods. The content of educational components and methodological practices in higher education institutions were analyzed, and data were collected through student surveys to assess their knowledge of classical and contemporary children's literature and their preparedness to organize artistic and speech activities in preschool settings.*

Results. *The findings reveal that students demonstrate sufficient awareness of classical children's literature but possess limited knowledge regarding contemporary Ukrainian literary processes, indicating a need for enhancement of literary and methodological training. The study emphasizes the importance of systematic renewal of professional training content through sequential study of literary works in chronological and thematic contexts, as well as the implementation of innovative approaches to text analysis and multilayered interpretation. The research identifies prospective directions for future studies, including empirical evaluation of the effectiveness of preparing future preschool educators and the development of innovative forms for organizing artistic and speech activities in preschool institutions.*

Originality. *The scientific novelty of the research lies in the integration of theoretical and empirical approaches to the preparation of future educators, highlighting the role of artistic and speech activities in developing children's communicative and creative competencies. The study provides a framework for combining classical and modern literature, innovative pedagogical strategies, and age-specific adaptation of educational content to optimize the professional readiness of future preschool educators.*

Conclusion. *The study concludes that effective preparation of future preschool educators requires a comprehensive, systematic approach integrating classical and contemporary literature, innovative methodological techniques, and an emphasis on developing both students' analytical skills and practical abilities in organizing artistic and speech activities. Recommendations include enhancing students' literary knowledge, improving methodological training, and implementing interactive, creative approaches to foster the professional competence and creative potential of future educators.*

Key words: *artistic and speech activity, professional training, future preschool educators, children's literature, literary education, methodological competence, verbal creativity, analysis of literary works, speech-communicative competence.*

REFERENCES

1. Bohush, A. M., & Berezovska, L. I. (2008). *Tvorche samovyrazhennia ditei doshkilnoho viku u khudozhno-movlennievii diialnosti* [Creative self-expression of preschool children in artistic and speech activity]. M. P. Cherkasov
2. Bohush, A. M., Havrysh, N. V., & Kotyk, T. I. (2006). *Metodyka orhanizatsii khudozhno-movlennievoi diialnosti ditei u zakladakh doshkilnoi osvity* [Methods of organizing artistic and speech activities of children in preschool education institutions]. Vydavnychiy dim "Slovo"
3. Havrysh, N. V. (2000). *Rozvytok movlennievo-tvorchoi diialnosti v doshkilnomu vitsi*. [Development of speech-creative activity in preschool age]. [Extended abstract of Doctor's thesis, Odesa]
4. Havrysh, N. V. (2000). *Rozvytok slovesnoi tvorchosti ditei yak pedahohichna problema* [Development of verbal creativity of children as a pedagogical problem]. *Naukovyi visnyk Pivdenoukrajinskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni K. D. Ushynskoho*, 12, 5–12
5. Monke, O. S. (2000). *Osoblyvosti sprymannia ditymy zmistu khudozhnykh tvoriv* [Peculiarities of children's perception of literary works]. *Naukovyi visnyk Pivdenoukrajinskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni K. D. Ushynskoho*, 12, 26–30
6. Kabinet Ministriv Ukrainy. (2025). *Pro zatverdzhennia Derzhavnoho standartu doshkilnoi osvity* [On approval of the State Standard of Preschool Education: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine No. 1557]. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1557-2025-%D0%BF#Text>
7. Lukas, E. (2025). Exploring the role of children's literature in fostering artistic appreciation and preserving cultural heritage in early education. *QIT Press – International Journal of Literature and Arts*, 5 (1), 1–5. https://qitpress.com/articles/QITP-IJLA/VOLUME_5_ISSUE_1/QITP-IJLA_05_01_001.pdf

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу (CC BY 4.0)

Дата першого надходження статті до видання: 24.03.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 20.04.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 29.05.2026